

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీవత్సచిహ్నమిశ్చైరనుగృహీతాయాం పంచస్తవ్యాం
॥ అతిమానుషస్తవః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ అతిమానుషస్తవః ॥

శ్రీవత్సచిహ్నామిశ్రేభ్యో నమ ఉక్తిమధీమహే ।

యదుక్తయస్తయీకంఠే యాంతి మంగలసూత్రతాం ॥

అతిమానుషశీలవృత్తవేషైః

అతివృత్తామరవిక్రమప్రతాపైః ।

అతిలంఘితసర్వలోకసామ్యం

వరయే వైష్ణవవైభవావతారం ॥ 1 ॥

శ్రేయః కిరంతు కిరణాశ్చరణారవింద -

నిష్కందమానమకరందరసౌఘదేశ్యాః ।

తజ్జాః శ్రుతేర్మధున ఉత్స ఇతి ప్రతీతాః

మంగళ్యరంగనిలయస్య పరస్య ధామ్నః ॥ 2 ॥

శ్రీమత్పరాంకుశమునీంద్రమనోనివాసాత్

తజ్జానురాగరసమజ్జనమంజసాఽఽప్య ।

అద్యాప్యనారతతదుత్థితరాగయోగం

శ్రీరంగరాజచరణాంబుజమున్నయామః ॥ 3 ॥

వజ్రధ్వజాంకుశసుధాకలశాతపత్ర -

పంకేరుహంకపరికర్మపరీతమంతః ।

ఆపాదపంకజవిశ్మంఖలదీప్తమౌలేః

శ్రీరంగిణశ్చరణయోర్యుగమాశ్రయామః ॥ 4 ॥

శ్రీరంగరాజచరణౌ ప్రణమో యయోః ఖ -

ల్వేకస్త్రివిక్రమవిధౌ వసుధామశేషాం ।

వ్యక్తంస్త సాచలకులామపి విప్రకీర్ణ -
స్థూలావలగ్నసికతామివ నిర్నతోచ్చం || 5 ||

జ్ఞానం బలం విపులమీశనవీర్యశక్తి -
తేజాంసి చ త్రియుగభూయముపాగతాని |
పూర్ణాని షట్ చ పరిగృహ్య భవంశ్చతుర్థా
భక్తం జనం త్వమనుజగ్రహిథానురాగాత్ || 6 ||

ఏకాంతమంగళగుణాస్పదమస్తహేయం
నిత్యం పదం తవ యతస్తత ఏవ దేవ |
ఆమ్నాయతే తదిహ విశ్వవిరూపరూపం
తేనైవ నన్విదమశబ్దమరూపమాహుః || 7 ||

శబ్దాది హేయమిహ గోచర ఇంద్రియాణాం
తత్ప్రత్యనీకవిభవస్త్వమతీంద్రియోఽసి |
తేనైవ తే న బత దర్శనమస్తి కించిద్
వాచో ధియశ్చ తత ఏవ న గోచరోఽసి || 8 ||

ఏవం స్థితే త్వదుపసంశ్రయణాభ్యుపాయో
మానేన కేనచిదలప్స్యత నోపలబ్ధుం |
నో చేదమర్త్యమనుజాదిషు యోనిషు త్వం
ఇచ్ఛావిహారవిధినా సమవాతరిష్యః || 9 ||

శీలః క ఏష తవ హంత ! దయైకసింధో !
క్షుద్రే పృథగ్జనపదే జగదండమధ్యే |
క్షోదీయసోఽపి హి జనస్య కృతే కృతే త్వం
అత్రావతీర్య నను లోచనగోచరోఽభూః || 10 ||

యం పాతకాత్ సుమహతోఽప్యదధారయస్త్వం
త్వత్పాదవారిపరిపూతశిరాశ్చ యోఽభూత్ |

తం వందసే కిల తతశ్చ వరం వృణీషే !
 క్రీడావిధిర్భత విలక్షణలక్షణస్తే || 11 ||

క్రీడావిధేః పరికరస్తవ యా తు మాయా
 సా మోహినీ న కతమస్య తు హంత జంతోః |
 హై ! మర్త్యసింహవపుషస్తవ తేజసోఽంశే
 శంభుర్భవన్ హి శరభః శలభో బభూవ || 12 ||

యస్యాత్మతాం త్రిపురభంగవిధావధాస్త్యం
 త్వచ్ఛక్తితేజితశరో విజయీ చ యోఽభూత్ |
 దక్షక్రతౌ తు కిల తేన వినిర్జితస్త్యం
 యుక్తో విధేయవిషయేషు హి కామచారః || 13 ||

ముగ్ధః శిశుః వటదలే శయితోఽతితన్వా
 తన్వా జగంతి బిభృషే సవికాసమేవ |
 ఐశీమిమాం తు తవ శక్తిమతర్కితవ్యాం
 అవ్యాజతః ప్రథయసే కిమిహావతీర్ణః || 14 ||

బ్రహ్మేశమధ్యగణనా గణనాఽర్కపంక్తౌ
 ఇంద్రానుజత్వమదితేస్తనయత్వయోగాత్ |
 ఇక్ష్వాకువంశ యదువంశజనిశ్చ హంత !
 శ్లాఘ్యాన్యమూన్యనుపమస్య పరస్య ధామ్నః || 15 ||

త్వన్నిర్మితా జఠరగా చ తవ త్రిలోకీ
 కిం భిక్షణాదియమృతే భవతా దురాపా |
 మధ్యే కదా తు న విచక్రమిషే జగచ్ఛేత్
 త్వద్విక్రమైః కథమివ శ్రుతిరంచితా స్యాత్ || 16 ||

ఏతత్ కథం కథయ యన్మథితస్త్వయాఽసౌ
 హిత్యా స్వభావనియమం ప్రథితం త్రిలోక్యాం ।
 అశ్వాప్సరోవిషసుధావిధుపారిజాత
 లక్ష్మ్యాత్మనా పరిణతో జలధిర్భూవ ॥ 17 ॥

పృచ్ఛామి కించన యదా కిల రాఘవత్వే
 మాయామృగస్య వశగో మనుజత్వమౌగ్ధ్యాత్ ।
 సీతావియోగవివశో న చ తద్గతిజ్ఞః
 ప్రాదాస్తదా పరగతిం హి కథం ఖగాయ ॥ 18 ॥

అక్షుణ్ణయోగపథమగ్ర్యహతం జటాయుం
 తిర్యంచమేవ బత మోక్షపథే నియోక్తుం ।
 శక్నోషి వేత్సి చ యదా స తదా కథం త్వం
 దేవీమవాప్తుమనలం వ్యథితో విచిన్వన్ ॥ 19 ॥

సాలాన్ హి సప్త సగిరీన్ సరసాతలాన్ యాన్
 ఏకేషుమందజవతో నిరపత్రయస్త్యం ।
 తేష్వేకవివ్యథనఖిన్నకపిప్రణున్నం
 శాఖామృగం మృగయసే స్మ కథం సహాయం ॥ 20 ॥

దాసః సఖా సమభవత్ తవ యః కపీంద్రః
 తద్విద్విషం కపిమమర్షవశాత్ జిఘాంసుః ।
 త్వత్స్నేహవిక్లవధియం తమిమం కపీంద్రం
 విస్త్రంభయన్ సపది సాలగిరీన్ అవిధ్యః ॥ 21 ॥

యద్వా మృగం మృగయువద్ మృగయాపదేశాత్
 ఛన్నో జఘంథ న తు శత్రువదాభిముఖ్యాత్ ।
 తద్ యుక్తమేవ తవ రాఘవవంశజస్య
 తిర్యక్తు నైవ హి విపక్ష్వతయోపచారః ॥ 22 ॥

మానుష్యకాచరితమాచరితుం ప్రవృత్తో
 దేవాతిగం చరితమంగ ! కిమంగ్యకార్షిః |
 యత్ సాగరే బత బబంధిథ నాథ ! సేతుం
 శైలైః ప్లవంగమసమింగితసంప్రణున్నైః || 23 ||

యో విక్రమేణ మనుజత్వవిభూషణేన
 దేవం వరం వరుణరాజమజ ! వ్యజేష్ఠాః |
 కృత్వోపదాం దశరథం విధిరుద్రముఖ్యైః
 దేవైః స్తుతశ్చ స కిలేంద్రజితా జితోఽసి || 24 ||

అబ్ధిం న తేరిథ జిగేథ న రాక్షసేంద్రం
 నైవాస్య జజ్ఞిథ యదా చ బలాబలం త్వం |
 నిస్సంశయః సపది తస్య పదేఽభ్యషించః
 తస్యానుజం కథమిదం హి విభీషణం చ || 25 ||

త్వం దక్షిణస్య నివసన్నుదధేస్తటేఽపి
 దూరాంతరోత్తరపయోధిమహాంతరీపే |
 దైత్యాన్ నిజైకశరపారణయన్ కిమేతాం
 లంకాం స్థితోఽత్ర కురుషే న కిల స్మ భస్మ || 26 ||

యత్ తాదృశాగసమరిం రఘువీర వీక్ష్య
 విశ్రమ్యతామితి ముమోచిథ ముగ్ధమాజౌ |
 కోఽయం గుణః కతరకోటిగతః కియాన్ వా
 కస్య స్తుతేః పదమహో బత కస్య భూమిః || 27 ||

ఏతేన వై సువిదితోఽభవదింద్రశత్రోః
 మాయాస్త్రబంధననిబంధనజో విమోహాః |
 యల్లక్ష్మణస్త్వదనుజో రిపుశక్తిముగ్ధః
 శత్రోర్గురుర్హనుమతస్తు లఘుత్వమాప || 28 ||

హా హంత హంత భవతశ్చరణారవింద -
 ద్వంద్వం కదా ను విషయాభవితా మమాక్షోః |
 యోఽహం నిరర్గళవినిర్గళదంధకారైః
 వృక్షైస్తృణైశ్చ సులభం సమయం వ్యతీతః || 29 ||

వంశం రఘోరనుజిఘ్నక్షురిహవతీర్ణః
 దివ్యైర్వర్షిధ తథాఽత్ర భవద్గుణోఽహైః |
 త్వత్సన్నిధిప్రభవశ్చైత్యజుషో యథా హీ
 వృక్షాశ్చ తాంతిమభజంత భవద్వియోగే || 30 ||

యే ధర్మమాచరితుమభ్యసీతుం చ యోగం
 బోధుం చ కించన న జాత్వధికారభాజః |
 తేఽపి త్వదాచరితభూతలబంధగంధాద్
 బంధాతిగాః పరగతిం గమితాస్త్యణాద్యాః || 31 ||

తాదృగ్గుణో నను బభూవిధ రాఘవత్వే
 యస్తావకం చరితమన్వహమన్వభుంక్త |
 సోఽత్రైవ హంత ! హనుమాన్ పరమాం విముక్తిం
 బుద్ధ్యాఽవధూయ చరితం తవ సేవతేఽసౌ || 32 ||

యస్త్యం కృతాగసమపి ప్రణతిప్రసక్తం
 తం వాయసం పరమయా కృపయాఽక్షమిష్టాః |
 తేనైవ మాదృశజనస్య మహాగసోఽపి
 యుక్తం సమాశ్వసనమిత్యుపధారయామి || 33 ||

సా పూతనా శకటమర్జునయోశ్చ యుగ్మం
 బాలోఽచితాన్యపరచేష్టితవిష్ఫులింగే |
 యస్యాసృభంత శలభత్వమహో ! నిగూఢః
 స త్వం వ్రజే వవృధిషే కిల కంసభీత్యా || 34 ||

పశ్యత్సు సూరిషు సదా పరమం పదం తే
 దేవ్యా శ్రియా సహ వసన్ పరయా విభూత్యా |
 యోగేన యోగనిరతైః పరిమృగ్యమాణః
 కిం త్వం వ్రజేషు నవనీతమహో ! వ్యముష్ణాః || 35 ||

యం దుర్గహం సుమనసో మనసాఽపి నిత్యం
 బంధచ్ఛిదం పరమమీశముదాహరంతి |
 దామ్నా నిబద్ధ ఇతి శుశ్రుమ తం భవంతం
 నాలం బభూవిథ బత శ్లథనాయ తస్య || 36 ||

ఐశం హి శైశవమపి వ్యతివేలఖేలం
 యత్ పూతనా శకటమర్జునయోశ్చ యుగ్మం |
 బాల్యోచితాన్యపరసాచివిచేష్టితేన
 హంతాలభంత శలభాయితమోజసస్తే || 37 ||

సత్యేవ గవ్యనివహే నిజధామ్ని భూమ్నా
 పర్యంతసద్మసు కిమర్థమచూచురస్త్వం |
 ముష్ణన్ చ కిం వ్యజఘటో ఘటశేషమగ్రే
 గోపీజనస్య పరిహాసపదం కిమాసీః || 38 ||

యన్నామ నాథ ! నవనీతమచూచురస్త్వం
 తచ్ఛాదనాయ యది తే మతిరావిరాసీత్ |
 కిం ముగ్ధ ! దిగ్ధమమునా కరపల్లవం తే
 గాత్రే ప్రమృజ్య నిరగాః కిల నిర్విశంకః || 39 ||

త్వామన్యగోపగృహగవ్యముషం యశోదా
 గుర్వీ త్వదీయమవమానమమృష్యమాణా |
 ప్రేష్టాఽథ దామపరిణామజషా బబంధ
 తాదృక్ న తే చరితమార్యజనాః సహంతే || 40 ||

మాత్రా యది త్వమసి దామని సన్నిబద్ధః
 తచ్చావిణాముదితచాక్షుష నిర్హరాణాం ।
 బధ్నాసి హంత హృదయం భగవన్ ! కుతస్తత్
 సర్వో హి వశ్యవిషయే వివృణోతి వీర్యం ॥ 41 ॥

కాంతాలకాంతమమలం కమలాయతాక్షం
 ఉద్యూవిలాసముదితస్మితమున్నసం చ ।
 వక్త్రం వహన్ పరమ ! గోపగృహేషు కిం త్వం
 గోపీమనాంసి నవనీతముతాభ్యమోషిః ॥ 42 ॥

సర్వం గుణాయ గుణినామితి సత్యమేతత్
 యత్ ఖల్విహేతరజనే మలినత్వహేతుః ।
 యద్ గోపవేషవినివేషణముత్తమం తే
 గోపాలనం చ గణయంతి గుణం గుణేషు ॥ 43 ॥

గోపాలపోతకతయా నిభృతం ధరిత్రీం
 ఆవస్తుకామ ఇవ సన్నపి బాల్యలౌల్యాత్ ।
 ఐంద్రం నిహత్య మహామద్రిమథో దధానః
 కిం తస్థిషే సురగణాయ సవాసవాయ ॥ 44 ॥

వేణుక్వణప్రణయిని త్వయి లోకనాథ !
 బృందావనం చరణసంచరణైః పునానే ।
 భావాస్తదా వనభువః కిల కీదృశస్తే
 త్వద్గీతసిక్తసికతాసు వసుంధరాసు ॥ 45 ॥

ధన్యైః శ్రుతం తదిహ తావకరాసకాలే
 గీతేన యేన హి శిలాః సలిలాంబభూవుః ।
 పంచాపి కించ పరివృత్తగుణాని భూతా -
 న్యుర్వీక్యశానుమరుదంబరశంబరాణి ॥ 46 ॥

తేభ్యః కృతీ న కిల కశ్చిదిహస్తి యే వై
 రాసోత్సవోత్సుకధియస్తవ కాననాంతే ।
 వేణుస్వనస్తుత రసౌఘపరిప్లుతాంతే
 స్వే సృక్వణీ రసనయా లిలిహుర్భుజంగాః ॥ 47 ॥

అంభోదనీలమరవిందదళాయతాక్షం
 పింఛావతంసమురరీకృతవేణుపాణిం ।
 త్వాం గోపవేషపరికర్మితకాయకాంతిం
 ధన్యాస్తదా దదృశురున్మథితాన్యభావాః ॥ 48 ॥

గోవర్ధనో గిరివరో యమునా నదీ సా
 బృందావనం చ మధురా చ పురీ పురాణీ ।
 అద్యాపి హంత ! సులభాః కృతినాం జనానాం
 ఏతే భవచ్ఛరణచారజషః ప్రదేశాః ॥ 49 ॥

బృందావనే స్థిరచరాత్మకకీటదూర్వా -
 పర్యంతజంతునిచయే బత యే తదానీం ।
 నైవాలభామహి జనిం హతకాస్త ఏతే
 పాపాః పదం తవ కదా పునరాశ్రయామః ॥ 50 ॥

హా జన్మ తాసు సీకతాసు మయా న లబ్ధం
 రాసే త్వయా విరహితాః కిల గోపకన్యాః ।
 యాస్తావకీనపదపంక్తిజుషోఽజుషంత
 నిక్షిప్య తత్ర నిజమంగమనంగతప్తం ॥ 51 ॥

ఆచిన్వతః కుసుమమంఘ్రిసరోరుహం తే
 యే భేజిరే బత ! వనస్పతయో లతా వా ।
 అద్యాపి తత్కులభువః కులదైవతం మే
 బృందావనం మమ ధియం చ సనాథయంతి ॥ 52 ॥

యత్ త్వత్ప్రియం తదిహ పుణ్యమపుణ్యమన్యత్
 నాన్యత్ తయోర్భవతి లక్షణమత్ర జాతు |
 ధూర్తాయితం తవ హి యత్ కిల రాసగోష్ఠ్యాం
 తత్కీర్తనం పరమపావనమామనంతి || 53 ||

యా కంసముఖ్యన్మపకీటనిబర్హణోఽథా
 సా నిర్జితత్రిజగతస్తవ నైవ కీర్తిః |
 గోపాలనాది యదిదం భవదీయకర్మే -
 త్యార్ద్రీకరోతి విదుషాం హృదయం తదేతత్ || 54 ||

గోపాలవేషపరికర్మ పరావరేశం
 యన్నామ ధామ పరమం తమసః పరస్తాత్ |
 తత్ పింఛలాంఛనసుదామకృతోపవీతం
 గోధూలిధూసరితకుంతలమంతరాస్తాం || 55 ||

యద్వై జరాసుతభయాద్ విపలాయథాస్త్యం
 తచ్ఛేన్మనుష్య చరితానువిధానజం తే |
 తర్హి త్రిలోకగురుమీశ్వరమీశ్వరాణాం
 బాణాహవే కిమితి శంభుమజృంభయస్త్యం || 56 ||

జాతం కుతస్తదకృతజ్ఞవిచేష్టితం తే
 పుత్రీయయా కిల వరం వవృషే వృషాంకాత్ |
 అక్షేషు సక్తమతినా చ నిరాదరేణ
 వారాణసీ హరపురీ భవతా విదగ్ధా || 57 ||

సంజీవయన్నపి మృతం సుతముత్తరాయాః
 సాందీపనేశ్చిరమృతం సుతమానయన్ చ |
 ధామ్నో నిజాద్ ద్విజసుతాన్ పునరానయన్ వా
 స్వామేవ తాం తనుమహో ! కథమానయస్త్యం || 58 ||

అద్యాపి నాస్త్యపరతిః త్రివిధాపచారాత్
 పాపః పరే నిపతితోఽస్మి తమస్యపారే |
 ఏతాదృశోఽహమగతిర్భవతో దయాయాః
 పాత్రం త్వదీయచరణౌ శరణం ప్రపద్యే || 59 ||

విస్రంభణం త్వయి న యద్యపి మేఽస్తి నాపి
 శ్రద్ధా యథోక్తవచనార్థగతా తథాఽపి |
 వాచం త్వమాం సకృదథాప్యసకృన్మయోక్తాం
 సత్యాం కురుష్వ దయయైవ దయైకసింధో || 60 ||

పాపీయసోఽపి శరణాగతిశబ్దభాజో
 నోపేక్షణం మమ తవోచితమీశ్వరస్య |
 త్వజ్ఞానశక్తికరుణాసు సతీషు నైవ
 పాపం పరాక్రమితుమర్హతి మామకీనం || 61 ||

|| ఇతి పంచస్తవ్యాం అతిమానుషస్తవః సమాప్తః ||